

Kleutervolgsysteem voor vrijescholen

Analyse doelen Jonge Kind
groep 1-2 (fase 1)

December 2021

een doordacht curriculum
dat doen we *samen*

Verantwoording

2021 SLO, Amersfoort

Mits de bron wordt vermeld, is het toegestaan zonder voorafgaande toestemming van de uitgever deze uitgave geheel of gedeeltelijk te kopiëren en/of verspreiden en om afgeleid materiaal te maken dat op deze uitgave is gebaseerd.

Informatie

SLO

Postbus 502, 3800 AM Amersfoort

Telefoon (033) 4840 840

Internet: <http://jongekind.slo.nl>

E-mail: primaironderwijs@slo.nl

Inleiding

Aanbodsdoelen Jonge Kind

Op verzoek van het ministerie van OCW heeft SLO inhoudskaarten met aanbodsdoelen voor het jonge kind ontwikkeld. Ze brengen in kaart waaraan met jonge kinderen gewerkt kan worden, in de voorschoolse periode en in de eerste jaren van de basisschool. De aanbodsdoelen geven een richting waarin kinderen onderwerpen verkennen en ermee leren omgaan. Ze zijn samengesteld door SLO-specialisten op de verschillende leergebieden in samenwerking met experts en voorgelegd aan het onderwijsveld.

De inhoudskaarten met aanbodsdoelen Jonge Kind helpen pedagogisch medewerkers en leerkrachten om te komen tot een beredeneerd aanbod voor alle ontwikkelingsgebieden. Het doel is het inhoudelijk repertoire van de professionals te vergroten en versterken om zo een kwalitatief hoog aanbod aan jonge kinderen te bieden.

Volgsystemen Jonge Kind

Om de ontwikkeling van peuters en kleuters te volgen, te stimuleren en te registreren zijn er diverse kindvolgsystemen op de markt. Deze volgsystemen kunnen pedagogisch medewerkers en leerkrachten helpen bij het maken van inhoudelijk verantwoorde keuzes in het aanbod aan het jonge kind. Een aanbod dat zowel passend is voor kinderen met een achterstand als voor kinderen met een ontwikkelingsvoorsprong.

Analyses van volgsystemen Jonge Kind

Sinds 2013 analyseert SLO in hoeverre de aanbodsdoelen vóórkomen in (veel gebruikte) volgsystemen Jonge Kind. Dit ook in opdracht van het ministerie van OCW. Bij deze analyses richt SLO zich op de doelen voor taal, rekenen-wiskunde, sociaal-emotioneel en bewegingsonderwijs zoals die op de inhoudskaarten staan beschreven. SLO wil met de analyse een objectief beeld geven. Daarom wordt elk volgsysteem steeds door meerdere analisten met een onderwijsachtergrond bekeken, voordat wordt bepaald of een doel aanwezig, niet aanwezig of deels aanwezig is. Dat betekent overigens niet dat een volgsysteem niet voldoet als doelen ontbreken: er kan door de uitgever bewust voor gekozen zijn om bepaalde doelen wel of niet op te nemen (zie reactie uitgever).

Analyserapportage per volgsysteem Jonge Kind

De analyserapportage vermeldt welke SLO-doelen Jonge kind wel en niet in beeld gebracht worden door het volgsysteem en kan daarmee behulpzaam zijn voor pedagogisch medewerkers en leerkrachten bij het kiezen van een volgsysteem dat past bij de eigen situatie.

Iedere rapportage bestaat uit drie delen. In het eerste deel geeft de uitgever een reactie op de uitgevoerde analyse en op de rapportage van de analyse. Het tweede deel is een objectieve beschrijving van het volgsysteem. In het derde deel worden de analyseresultaten in tabelvorm weergegeven met een eventuele toelichting op de analyseresultaten.

Alle analyserapportages worden op dezelfde wijze weergegeven en worden gepresenteerd op de website Jonge Kind van SLO (<http://jongekind.slo.nl>).

DEEL 1: Kleutervolgsysteem voor vrijescholen

Reactie van de uitgever

*Hier bieden we de uitgever de mogelijkheid om een reactie te geven op de uitgevoerde analyse(s) en op de rapportage van de analyse(s).

Het kleutervolgsysteem voor vrije scholen is opgezet om de kinderen te volgen in hun ontwikkeling. We zijn van mening dat het aantal aanbodsdoelen groot is: ze kunnen niet allemaal in het kleutervolgsysteem opgenomen worden. Daarnaast kan de uitwerking van de aanbodsdoelen per kleuterklas verschillen. Voor een aantal ontwikkelingslijnen hebben wij een uitvoerig aanbod elders beschreven. Op deze wijze houden wij het volgsysteem helder en de administratie druk beperkt. Tevens hebben wij een aantal doelen beschreven die meerdere vaardigheden vereisen. Bijvoorbeeld: "kan zelfstandig schilderspullen klaarzetten" of "kan vlotte heen en weer gesprekjes voeren".

De leerkracht creëert een rijke leef- en leeromgeving waarin de leerlingen zich breed kunnen ontwikkelen. Het aanbod is gekoppeld aan het leven in en met de natuur om het kind heen (de jaarfeesten). Binnen deze thematische periodes wordt een zinvolle samenhang gezocht in taal- en rekenactiviteit. Hoewel de nadruk in het volgen van de ontwikkeling soms op één ontwikkelgebied ligt, kunnen de vier ontwikkelgebieden bij kleuters nooit los van elkaar worden aangeboden. In een rijke leef- en leeromgeving zoekt de leerkracht dan ook naar een zinvolle integratie van de vier gebieden, waarbij een specifieke focus binnen een gebied richting geeft aan de observaties.

Taal	De vrije kleuterklassen vormen een rijke taalomgeving voor de kinderen. Het vertellen van verhalen, voorlezen van prentenboeken, versjes en handgebarenspeletjes zijn een vast onderdeel van ons dagelijks aanbod. Impliciet komen hierbij alle doelen aan bod. Indien nodig worden de deeldoelen expliciet aangeboden voor specifieke kinderen. Bij de planning van de aanbodsdoelen hebben wij ons beperkt tot de doelen die we ook gaan volgen. Het expliciete lees en schrijfonderwijs wordt aangeboden vanaf groep 3/ klas 1. Voor kinderen die hier al aan toe zijn wordt een passend aanbod gemaakt.
Rekenen-wiskunde	Het handelend bezig zijn met allerlei materialen en hoeveelheden brengt de kinderen een basisinzicht in de rekenbegrippen. De leerkracht voegt bij spontane situatie de rekentaal toe. Het ordenen komt dagelijks aan bod bij het opruimen na de speeltijd. Ook wordt er regelmatig gekookt of gebakken in de

	<p>klas waardoor de kinderen in aanraking komen met meten, wegen, verhoudingen en het eerlijk verdelen van het eten. Het is daardoor niet nodig alle doelen expliciet aan te bieden. Wanneer kinderen uitvallen op de volgdoelen wordt geadviseerd verder te kijken via laag 2.</p>
<p>Sociaal-emotionele ontwikkeling</p>	<p>Het zelf geïnitieerde spel staat op de vrije scholen centraal. Hierbij leren de kinderen zichzelf en elkaar kennen in een natuurlijke situatie. Spelbegeleiding van de leerkracht zorgt er mede voor dat kinderen leren van situaties die zich voordoen. In het rollenspel oefenen de kinderen zich te verplaatsen in een ander. Door verhalen vertellen en inleven leren de kinderen emoties herkennen en onder woorden brengen</p>
<p>Bewegingsonderwijs</p>	<p>De doelen binnen het bewegingsonderwijs komen al spelenderwijs aan bod. Zowel bij het binnen als bij het buiten spel zijn er vele materialen waar de kinderen hun behendigheden kunnen oefenen. Dit hoort bij de rijke leer- en leefomgeving. Daarnaast wordt er voor de grove motoriek een uitgebreid aanbod van bewegingsspelletjes in de klassen gedaan. Voor de kleine motoriek wordt er knutselen, handwerken en werken met hout ingezet.</p>

DEEL 2: Kleutervolgsysteem voor vrijescholen

Beschrijving

Titel	<i>Kleutervolgsysteem voor vrijescholen</i>
Auteur(s)	Redactie: Cécile de Jong, Annechien Wijnbergh, Ineke van Gelder en Marieke van der Ree. Eindredactie: Gerben Deenen.
Uitgever	BVS-schooladvies
Jaar van uitgave	2020
Doelgroep	Vrijescholen (basisonderwijs, kleutergroepen)
Samenstelling van het volgsysteem	Een map met daarin de uitleg, onderbouwing en de formulieren. De formulieren zijn tevens te downloaden op de daarvoor bestemde website die wordt gemeld in de map.
Doorgaande lijn	Het kleutervolgsysteem vormt een doorgaande leerlijn met de leerlijnen klas 1 t/m 6 van BVS-schooladvies. Deze leerlijnen zijn ook digitaal opgenomen in systemen <i>Volglijn</i> en <i>ParnasSys leerlijnen</i> . Tevens is er een kindvolgsysteem voor peuters beschikbaar.
Geanalyseerde onderdelen	Onderdelen 4.1.1 t/m 4.5 in de map. De klassenstaten en het individueel leerlingprofiel kennen dezelfde doelen. Geanalyseerd zijn dus de klassenstaten en het individueel leerlingprofiel (eerste jaar motorische ontwikkeling, tweede jaar motorische ontwikkeling, eerste jaar sociaal-emotioneel functioneren, tweede jaar sociaal-emotioneel functioneren, eerste jaar taal, tweede jaar taal, eerste jaar rekenen en tweede jaar rekenen). Doelen die niet zijn aangetroffen in deze eerste laag (zie Inhoud) zijn nagezocht in de extra kijkwijzers van de tweede laag.
Uitgangspunten en doelstellingen van het volgsysteem	<i>Het Kleutervolgsysteem</i> geeft inzicht in de vaardigheden van kinderen in de klas. Met het Kleutervolgsysteem werk je cyclisch en handelingsgericht. De beheersing van vaardigheden en de behaalde doelen worden bekeken middels observaties. Ook kan je met het Kleutervolgsysteem

	<p>per individueel kind opties kiezen welke (extra) observaties er gedaan moeten worden.</p> <p><i>Het Kleutervolgsysteem</i> heeft als doel een volgsysteem aan te bieden waarbij je gemiddeld een uur per week aan de administratie besteedt. "Onze overtuiging is dat dit kindvolgsysteem bij kan dragen aan nog mooier onderwijs voor alle kleuters op een vrijeschool".</p>
<p>Korte beschrijving van visie op het jonge kind zoals aangegeven in het volgsysteem</p>	<p>Een kleuterklas moet bestaan uit een rijke leef- en leeromgeving waarin het aanbod breed, eigentijds, aantrekkelijk en uitdagend is, niet overdadig maar wel creatief is. Op deze manier kunnen kleuters zich optimaal ontwikkelen. Hierbij heeft het vrije spel een essentiële plek in het vrijeschool onderwijs.</p> <p>Het is van belang te kijken naar ieder individueel kind en daar waar nodig de ontwikkeling (extra) te stimuleren.</p> <p>Met het <i>Kleutervolgsysteem</i> werk je vanuit de volg- en aanbodsdoelen vanuit een cyclisch en handelingsgerichte manier van werken zodat daar waar nodig aangesloten kan worden bij de individuele ontwikkeling.</p>
<p>Inhoud</p>	<p>Uitgebreide map met handleidingen, onderbouwing en formulieren. Het volgen van de kinderen gebeurt volgens drie lagen.</p> <p>In de eerste laag worden alle kinderen gevolgd. Het gaat hier om de kijkwijzer spelontwikkeling, de klassenstaten (en/of het individueel leerlingprofiel) en het leerrijpheid onderzoek.</p> <p>In de tweede laag kunnen extra kijkwijzers (dyslexie, dyscalculie/cognitieve problemen, motoriek, sociaal-emotioneel functioneren en aanvullend onderzoek leerrijpheid) worden ingevuld.</p> <p>De derde laag betreft de zorgstructuur en het mogelijk inzetten van externen.</p> <p>Naast de observatielijsten zijn er ook periodeplanningen, checklist handelingsgericht werken, didactisch groepsoverzicht en een logboek/weekplanning beschikbaar (zie Opmerkingen).</p>
<p>Aspecten taalontwikkeling</p>	<p>De klassenstaat eerste jaar bestaat uit: mondelinge taalvaardigheid (spreken en luisteren) en tussendoelen (beginnende) geletterdheid.</p> <p>De klassenstaat tweede jaar bestaat uit: mondelinge taalvaardigheid (spreken en luisteren) en tussendoelen (beginnende) geletterdheid.</p>

Aspecten rekenontwikkeling	<p>De klassenstaat eerste jaar bestaat uit: getallen en meten/meetskunde.</p> <p>De klassenstaat tweede jaar bestaat uit: getallen en meten/meetskunde.</p>
Aspecten sociaal-emotionele ontwikkeling	<p>De klassenstaat eerste jaar bestaat uit: gevoelsontwikkeling.</p> <p>De klassenstaat tweede jaar bestaat uit: gevoelsontwikkeling.</p>
Aspecten bewegingsonderwijs	<p>De klassenstaat eerste jaar bestaat uit: grove motoriek en fijne motoriek.</p> <p>De klassenstaat tweede jaar bestaat uit: grove motoriek, fijne motoriek en dominantie.</p>
Werkwijze	<p>Allereerst wordt het aannameformulier en het overdrachtsformulier ingevuld en besproken. Vervolgens komt de 'kijkwijzer spelontwikkeling voor kleuters' in beeld omdat vrij spel van groot belang is op de vrijescholen. Je kunt deze invullen voor alle kleuters tussen 4,3 en 4,6 jaar oud. Aangeraden wordt het later een tweede keer in te vullen als de spelontwikkeling opvallendheden laat zien.</p> <p>Voor alle kinderen worden de klassenstaten ingevuld. Deze zijn opgedeeld in het eerste en tweede jaar (4 tot 5 en 5 tot 6-jarigen). Bij de 4-jarigen wordt er rekening mee gehouden dat sommige doelen mogelijk nog niet behaald (hoeven te) zijn. Het vroegtijdig afchecken van de doelen kan een beeld geven van een eventuele voorsprong. Het invullen van de klassenstaten doe je per periode.</p> <p>Schoolbreed wordt er besloten of ook de individuele leerlingprofielen worden ingevuld.</p> <p>Voor de oudste kleuters vul je het leerrijpheid onderzoek in. Dit voorkomt eventuele blinde vlekken in de klassenstaat. Bij overgang naar klas 1 (einde kleutertijd) wordt het overdrachtsformulier ingevuld.</p> <p>Wanneer nodig kan gestart worden met laag twee. Deze geeft inzicht in de ontwikkeling van kinderen die zich (mogelijk) sneller of trager ontwikkelen dan gemiddeld. Hiervoor zijn verschillende kijkwijzers (dyslexie, dyscalculie/cognitieve problemen, motoriek, sociaal-emotioneel functioneren en aanvullend onderzoek leerrijpheid).</p> <p>Laag drie wordt alleen gedaan wanneer inzet n.a.v. de observaties van de tweede laag niet tot de verwachte ontwikkeling heeft geleid. Er kan dan</p>

	<p>nader onderzoek worden gedaan en wellicht kan er ondersteuning van buitenaf worden ingeschakeld. Hiervoor is een checklist van de zorgstructuur toegevoegd.</p>
<p>Aanwijzingen voor registratie</p>	<p>In de 'Kijkwijzer spelontwikkeling' kan gekozen worden uit 'voldoende/matig/onvoldoende', 'vaak/soms/zelden', 'introvert/wisselend/normaal/extravert' en 'veel/voldoende/beperkt'. Men kan ook deze woorden verwijderen en voor beschrijving van observaties kiezen. Tevens is er ruimte voor omschrijvingen bij een eventuele tweede observatie in een tweede kolom.</p> <p>Bij het invullen van de 'Klassenstaten' kan er gekozen worden voor een kruisje (kind beheerst de gevraagde vaardigheid), een schuine streep (kind beheerst de gevraagde vaardigheid met enige hulp) of een leeg hokje (het kind beheerst de gevraagde vaardigheid nog niet).</p>
<p>Aanwijzingen voor hulp bij gesignaleerde problemen</p>	<p>Bij het leerrijpheid onderzoek wordt bij twijfel een intern begeleider of andere leerkracht ingeschakeld om ook (een deel van) het onderzoek af te nemen. Bij twijfel over de ontwikkeling kan de tweede (en respectievelijke derde) laag van de map worden ingezet.</p>
<p>Opmerkingen</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Werkwijze observeren en invullen beschikbaar; • Start met 'formulier aannname kleuterschool' voor de basisgegevens van het kind; • Kijkwijzer spelontwikkeling voor het uitgebreid in beeld brengen van de spel- en speelontwikkeling; • Mogelijkheid tot leerrijpheid onderzoek van de oudste kleuters + formulier aanvullend onderzoek; • Overdrachtsformulier Klas 1; • Checklist borging handelingsgericht werken; • Observatielijst 'Vroege kenmerken dyslexie bij kleuters (of opvallende taalontwikkeling)'; • Kijkwijzer vroege kenmerken dyscalculie of cognitieve problemen bij kleuters'; • Kijkwijzer opvallende motoriek; • Kijkwijzer sociaal-emotioneel functioneren; • Mogelijkheid tot periodeplanning kort en periodeplanning uitgebreid; • Didactische groepsoverzicht in de bijlage; • Mogelijkheid tot logboek/weekplanning.

DEEL 3: Kleutervolgsysteem voor vrijescholen

Tabel met analyseresultaten op SLO-doelen

Legenda:		
■	=	aanwezig
◻	=	gedeeltelijk aanwezig
□	=	niet aanwezig
n.v.t.	=	niet van toepassing

Taal

(INHOUDSKAART AUGUSTUS 2021)

Mondelinge taalvaardigheid		
Woordenschat en woordgebruik	uitbreiden van de receptieve woordenschat	■
	uitbreiden van de productieve woordenschat	■
	passende woorden gebruiken voor concrete zaken/schoolse omgang en onbekende woorden omschrijven (met woorden labelen van personen, dingen en plaatsen)	◻
	verschillende en nieuwe woorden kiezen en gebruiken (betekenisuitbreiding, semantiek)	□
	(nieuwe) woorden vormen (morfologie)	■
Luisteren	luisteren naar en begrijpen van uitleg over activiteiten en taken	◻
	luisteren naar en begrijpen van instructies	◻
	luisteren naar en begrijpen van prentenboeken, verhalen, liedjes, gedichten, (toneel)voorstellingen, belevenissen van volwassene of kind, informatie over concrete onderwerpen	■
	luisteren naar en begrijpen van de mening van anderen	◻

	luisteren en begrijpen van gesproken tekst op radio, tv en internet	☐
	interpreteren van wat wordt verteld (relateren aan eigen kennis en ervaring; betekenis afleiden uit intonatie en stemgebruik)	☒
	benoemen van thema/onderwerp van gesproken tekst	☐
	herkennen van persoon, plaats, gebeurtenis in gesproken tekst.	☐
	precies luisteren, ook door (met hulp) stellen van begripsvragen (inzetten van luisterstrategieën)	☐
	samenvatten van wat wordt verteld	☐
	(met hulp) vormen van eigen mening over (een inhoudselement van) een gesproken tekst (evalueren)	☐
<p>Toelichting</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Het item 'Passende woorden gebruiken voor concrete zaken/schoolse omgang...' is gedeeltelijk gescoord omdat er in het systeem wel gesproken wordt over het hebben van voldoende woordenschat, maar dit niet nader wordt gespecificeerd.</i> • <i>Een aantal items die beginnen met 'Luisteren naar...' en het item 'interpreteren van wat wordt verteld' zijn gedeeltelijk gescoord. Het gaat daarbij om het luisteraspect dat aanwezig is in items in het systeem als 'vlotte heen en weer gesprekjes hebben' en 'kan antwoord geven op vraag leerkracht' of 'kan korte dialogjes hebben'. Dit wordt echter verder niet gespecificeerd. Pas in de bijlage m.b.t. een vermoeden van dyslexie gaat het over het 'vaak niet begrijpen van anderen of van gesproken taal'.</i> 		
Spreken	vertellen voor een vertrouwd publiek (een monoloog houden):	☒
	– uitleg geven	
	– vertellen of navertellen van een verhaal	
	– vertellen over een gebeurtenis of eigen ervaring	
	vloeiend en verstaanbaar praten zoals klinkers en medeklinkers verstaanbaar uitspreken en gebruiken van eenvoudige intonatie	☒
	klanken vormen met het Nederlandse klanksysteem (fonologie)	☒
	zinnen vormen (syntaxis)	☒

	gebruiken van gebaren en mimiek om boodschappen te ondersteunen	■
	blijven bij het gekozen onderwerp	□
	gebruiken van eenvoudige signaalwoorden voor samenhang in een verhaal	□
	waarnemen van signalen van bekende luisteraars	□
	reageren op signalen van bekende luisteraars en aanpassen van de inhoud aan de groep	■
	(met hulp) herkennen van en afstemmen op het publiek	□
	(met hulp) herkennen van en afstemmen op spreekdoel	□
<p>Toelichting</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Het item 'vertellen voor een vertrouwd publiek' is gedeeltelijk gescoord omdat het in het systeem gaat om het naspelen van voorleesverhalen en een versje kunnen uitvoeren met gebaren. Het publiek ontbreekt echter.</i> • <i>De items met betrekking tot het herkennen en afstemmen op het publiek en op het spreekdoel zijn gedeeltelijk gescoord omdat in het systeem gesproken wordt over het kunnen voeren van 'vlotte heen en weer gesprekjes'. Dit zou kunnen impliceren dat er afgestemd wordt op het publiek en spreekdoel, maar dat is te weinig expliciet.</i> 		
Gesprekken voeren	deelnemen aan geplande en ongeplande gesprekken: <ul style="list-style-type: none"> – om informatie uit te wisselen – voor discussie en overleg 	□
	reageren op elkaar, vragen stellen en beantwoorden	□
	kennismaken met verschillende gesprekssoorten (dialogoog, discussie, kringgesprek)	■
	ervaren van verschillende gespreksdoelen	□
	kennismaken met en gebruiken van elementaire gespreksregels	□

	oriënteren op een gespreksonderwerp	☐
	vasthouden en blijven bij het gespreksonderwerp	☐
	bewust worden van verschillen tussen gesprekspartners en van omgangstaal (zoals reacties van anderen en non-verbale reacties van anderen en van gebaren en mimiek om gespreksbijdragen te ondersteunen)	☐
	(met hulp) kiezen en productief gebruiken van (nieuwe) woorden tijdens gesprekken	☐
	(met hulp) reflecteren op eigen bijdrage aan het gesprek	☐
<p>Toelichting</p> <ul style="list-style-type: none"> • Een drietal items is gedeeltelijk gescoord omdat in het systeem gesproken wordt over 'kan vlotte heen en weer gesprekjes voeren'. Dit zou kunnen impliceren dat het kind een gesprekje kan voeren met verschillende doelen of dat het kind in het gesprekje reageert op elkaar, vragen stelt en vragen beantwoordt of dat het kind zich houdt aan de elementaire gespreksregels. Dit wordt pas expliciet in het systeem als er een vermoeden is van dyslexie. 		

Taalbeschouwing		
	gesprekken voeren over taal en taalgebruik	☐
	reflecteren op taal	☐
	verbeteren van taalgebruik	☐
<p>Toelichting</p> <p>-</p>		

Lezen		
Leesplezier	ontwikkelen van leesplezier vanuit een rijke leesomgeving	☐
	plezier tonen in voorlezen en boeken (leesbeleving)	☒
	plezier hebben in zelf (kunnen) lezen en zelf (kunnen) voorlezen	☐
	meeleven met personages in een op de leeftijd afgestemd boek	☐

	ervaren van verschillende emoties in een verhaal	☐
	uitten van gevoelens/mening over een voorgelezen verhaal of rijmpje	☐
	zich inleven in alledaagse onderwerpen (aansluiten bij de leefwereld en bij onderwerpen die verder afstaan van het kind)	☐
Toelichting		
-		

Fonemisch bewustzijn en alfabetisch principe	spelen met klanken (fonemen) en symbolen, woorden verklanken	☒
	ontdekken van het alfabetisch principe (in een speelse context)	☒
	deelnemen aan woord- en klankspelletjes	☒
	ontdekken dat letters met klanken corresponderen	☒
	herkennen en gebruiken van rijmwoorden	☒
	ontdekken van de structuur van taal (tekst, zin, woord)	☐

Toelichting		
-		

Oriëntatie op verhaal en tekst	ontwikkelen van kennis over de functies van lezen	☐
	kennismaken met verhalende teksten, vooral expressief	☒
	kennismaken met poëzie, simpele rijmpjes, versjes en liedjes die vooral vormvast zijn	☒
	kennismaken met informatieve teksten	☐
	kennismaken met instructieve teksten	☐
	kennismaken met betogende teksten	☐
	herkennen en onderscheiden van fantasieverhalen en realistische verhalen (fictie en non-fictie)	☐

	naspelen of navertellen van een voorgelezen verhaal (met of zonder illustraties)	■
	onderscheiden van de hoofdcomponenten van een verhaal (wie, wat, waar, wanneer) (bijvoorbeeld met behulp van picto's)	□
	afleiden van de betekenis van (onbekende) woorden met behulp van de kافت and afbeeldingen bij de tekst	□
Toelichting -		

Schrijven		
Oriëntatie op geschreven taal	ontwikkelen van kennis van de functies van schrijven	□
	benoemen van het verschil tussen gesproken taal en geschreven taal	■
	ontdekken van het verschil tussen 'schrijven' en 'lezen'	□
	achterhalen van de betekenis van geschreven taal	□
Toelichting -		
Vorbereidend schrijven	spelen met lettertekens (benoemen en schrijven)	■
	schrijven van woorden met grote eenheden	□
	tekenen en versieren van woorden	□
	schrijven met eigen grafische middelen (tekeningen, picto's, krabbels, symbolen)	■
	ervaring opdoen met schrijven van woorden: <ul style="list-style-type: none"> - losse woorden - korte (2-woords)zinnen 	□
	vertellen wat gebruikte tekens in eigen schrift betekenen	□
Toelichting -		

Rekenen-wiskunde
(INHOUDSKAART DECEMBER 2019)

GETALLEN: Getalbegrip		
Telrij (tot tenminste 20)	de telrij opzeggen (akoestisch tellen), de structuur van de telrij verkennen en zo ver mogelijk tellen	■
	doortellen en teruggtellen vanaf willekeurige getallen	☐
	omgaan met begrippen rond de telrij zoals verder, door, terug, naast, tussenin	☐
	omgaan met rangtelwoorden zoals eerste, tweede... tiende, zover als je kunt; en verkennen wanneer je die gebruikt	☐
	vergelijken en ordenen van getallen in de telrij en verkennen of ze ver of dicht bij elkaar in de buurt liggen	☐
	tellen met sprongen (2, 5, 10)	☐
	redeneren over de telrij in passende probleem- en conflictsituaties	☐
Toelichting		
Hoeveelheden (tot tenminste 20)	tellen van hoeveelheden (resultatief tellen) en de regels van het tellen leren	■
	schatten van hoeveelheden	☐
	vergelijken en ordenen van hoeveelheden maar ook van grotere hoeveelheden zonder precies tellen	▣
	omgaan met begrippen rond hoeveelheden zoals meer/minder, meeste/minste, evenveel, weinig/veel, alles/niets, ongeveer, hoeveel	■
	handig organiseren van hoeveelheden door structureren, groeperen, op een rijtje leggen	▣
	(her)kennen van getalbeelden	■
	verkort tellen	☐
	representeren van hoeveelheden	■

	splitsen en samenvoegen van kleine hoeveelheden	☐
	redeneren over hoeveelheden in passende probleem- en conflictsituaties	☐
<p>Toelichting</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>De items 'vergelijken en ordenen van hoeveelheden...' en 'handig organiseren van hoeveelheden' zijn gedeeltelijk gescoord omdat in het systeem alleen gesproken wordt over 'kan seriëren (van groot naar klein)' en 'kan sorteren (op kleur en vorm)'.</i> 		
Getallen (tot tenminste 20)	herkennen, lezen en schrijven van cijfers en getallen en verkennen van grotere getallen	■
	omgaan met begrippen rond getallen zoals groter, kleiner, grootste, kleinste, gelijk	■
	oefenen met de vaste volgorde van getallen in de getallenrij	☐
	vergelijken en ordenen van getallen in de getallenrij	☐
	onderzoeken van getalrelaties zoals buurgetallen, groot of klein verschil	☐
	verkennen van de verschillende betekenissen en functies van getallen	☐
	redeneren over getallen in passende probleem- en conflictsituaties	☐
<p>Toelichting</p> <p>-</p>		
Relaties tussen telrij, hoeveelheden en getallen (tot tenminste 20)	koppelen van telwoorden, nummers, hoeveelheden en getallen	☐
	flexibel omgaan met de relatie tussen telrij, hoeveelheden en getallen	☐
	nadenken over 'nul' als getal en als hoeveelheid	☐

GETALLEN: Bewerkingen		
Optellen en aftrekken met hele getallen (tot tenminste 20)	handelend optellen, aftrekken en splitsen van hoeveelheden	☐
	handelend omgaan met begrippen rond optellen, aftrekken en splitsen zoals erbij tellen, weghalen, erbij, nog eentje, eraf, weg, samen, over	☒
	handelend optellen en aftrekken in de context van de telrij	☐
	Probleem oplossen, kritisch denken en redeneren over optellen, bij elkaar tellen, aftrekken, splitsen met hoeveelheden in betekenisvolle situaties	☒
<p>Toelichting</p> <ul style="list-style-type: none"> <i>Het item 'handelend omgaan met begrippen rond...' is gedeeltelijk gescoord omdat het niet expliciet in het systeem voorkomt, maar er is wel een item 'kan zelfstandig schilderspullen klaarzetten op de tafels'. Dat impliceert dat er tijdens dat klaarzetten wel gebruik gemaakt wordt van de begrippen (hoeveel kwasten nodig? Eentje erbij, eraf).</i> 		
Vermenigvuldigen en delen met hele getallen (tot tenminste 20)	handelend uitdelen en verdelen van hoeveelheden maar ook met grote hoeveelheden waarbij het om de handeling gaat	☒
	handelend omgaan met begrippen rond delen zoals eerlijk, oneerlijk, delen, verdelen, over, evenveel	☐
	redeneren over uitdelen en verdelen van hoeveelheden in passende probleem- en conflictsituaties	☒

Verhoudingen		
-	verhoudingsgewijs vergelijken en ordenen (bijv. als je groter wordt, moeten je kleren ook groter zijn)	☐
	verkennen van getalsmatige verhoudingen	☐

	(bijv. bij een bakrecept: voor één cake zijn 2 eieren nodig, voor 2 cakes zijn ... eieren nodig)	
	redeneren over (kwalitatieve) verhoudingen in passende probleem- en conflictsituaties	☐
Toelichting		
-		

Verbanden		
-	gebruiken van staafdiagrammen om hoeveelheden en informatie te ordenen en te vergelijken	☐
	construeren van een beelddiagram of staafdiagram	☐
	aflezen van informatie uit grafische voorstellingen (beelddiagram, staafdiagram)	☐
	lezen van een betekenisvolle passende tabel zoals een dag- en weekplanning van de eigen groep	☐
Toelichting		
-		

METEN EN MEETKUNDE: Meten		
Lengte en omtrek	ontdekken en ervaren van het meten van lengte en omtrek	■
	omgaan met 'lengte' en 'omtrek' en begrippen rond lengte en omtrek	■
	omgaan met tegenstellingen tussen begrippen rond lengte en omtrek	☐
	vergelijken en ordenen op lengte en omtrek	■
	meten met informele instrumenten en maten waarmee je lengte kunt uitdrukken	■
	verkennen en meten van maten van het eigen lichaam	■

	redeneren over lengte en omtrek in passende probleem- en conflictsituaties	☐
Toelichting -		
Oppervlakte	ontdekken en ervaren van het meten van oppervlakte	☐
	omgaan met 'oppervlakte' en begrippen rond oppervlakte	☐
	omgaan met tegenstellingen tussen begrippen rond oppervlakte	☐
	vergelijken en ordenen naar oppervlakte	☐
Toelichting -		
Inhoud	ontdekken en ervaren van het meten van inhoud	☐
	omgaan met begrippen rond inhoud	☐
	omgaan met tegenstellingen tussen begrippen rond inhoud	☐
	vergelijken en ordenen op inhoud	☐
	meten met informele instrumenten en maten waarmee je inhoud kunt uitdrukken (blokken, bekers, flessen)	☒
	redeneren over inhoud in passende probleem- en conflictsituaties	☐
Toelichting -		
Temperatuur	verkennen en ervaren van de begrippen warm en koud in verschillende situaties	☐
Toelichting -		
Gewicht	ontdekken en ervaren wat 'wegen' inhoudt	☐
	omgaan met begrippen rond gewicht	☐
	omgaan met tegenstellingen tussen begrippen rond gewicht	☐

	vergelijken en ordenen op gewicht	☐
	meten met informele 'weeginstrumenten' zoals met wip, balans en handen	☐
	redeneren over wegen en gewichten in passende probleem- en conflictsituaties	☐
Toelichting		
-		
Tijd	omgaan met begrippen rond tijdsindeling zoals namen van de dagen van de week, delen van de dag, seizoenen en namen van de maanden	☒
	omgaan met begrippen rond tijdsaanduiding	☒
	omgaan met dagritme, weekritme en jaarritme en cyclische tijdsaanduidingen	☒
	plaatsen van gebeurtenissen in tijdsvolgorde	☐
	verkennen van diverse analoge en digitale klokken en de functie van een klok	☐
	aflezen van tijd (hele uren) zowel op een analoge als een digitale klok	☐
	gebruiken van eenvoudige kalenders	☐
	meten van tijd met (informele) tijdmeters	☐
	redeneren over tijd in passende probleem- en conflictsituaties	☐
Toelichting		
-		
Geld	ontdekken dat er munten en geldbiljetten zijn met verschillende waarden	☐
	omgaan met begrippen rond geld	☐
	verkennen van de rol van geld bij kopen, verkopen en betalen zoals met munten en met pinpas	☐
	eenvoudige geldbedragen samenstellen in hele euro's	☐
	redeneren over geld in passende probleem- en conflictsituaties	☐

Toelichting -

METEN EN MEETKUNDE: Meetkunde		
Oriënteren in de ruimte	omgaan met meetkundige begrippen	■
	onderzoeken en omschrijven van de plaats van voorwerpen in de ruimte t.o.v. van elkaar en t.o.v. jezelf	■
	werken met eenvoudige tekeningen, bouwplaten en plattegronden	☐
	onderzoeken wat wel en niet zichtbaar is vanuit bepaalde standpunten	☐
	onderzoeken en ontwerpen van eenvoudige 'routes'	☐
	redeneren over 'oriënteren in de ruimte' in passende probleem- en conflictsituaties	☐
Toelichting -		
Construeren	omgaan met begrippen rond construeren	☐
	construeren van ruimtelijke figuren met vrij en meetkundig constructiemateriaal	☐
	voortzetten en zelf ontwerpen van ketting- en mozaïekpatronen	■
	nabouwen van een voorbeeld/foto/stappenplan met passend constructiemateriaal	☐
	construeren met papier (vouwen, navouwen, knippen, bouwen) en op papier (patronen ontwerpen)	☐
	redeneren over eenvoudige meetkundige problemen rond construeren	☐
Toelichting -		

Opereren met vormen en figuren	sorteren van voorwerpen op basis van één of meer kenmerken	■
	verschillen onderzoeken en benoemen tussen driedimensionale figuren en daarbij behorende tweedimensionale figuren	□
	onderscheiden en onderzoeken van meetkundige vormen	■
	experimenteren met vormen en figuren in spiegels en spiegeleffecten	□
	spelen met licht en schaduw van vormen en figuren in zon of zaklamp	□
	redeneren over 'opereren met vormen en figuren' in passende probleem- en conflictsituaties	□
Toelichting -		

Sociaal-emotionele ontwikkeling

(INHOUDSKAART SEPTEMBER 2017)

Omgaan met gevoelens, wensen en opvattingen		
Leren omgaan met gevoelens, wensen en opvattingen van jezelf	kennis hebben van jezelf	■
	ontwikkelen van zelfvertrouwen	■
	verschillen en overeenkomsten ervaren tussen zichzelf en anderen	□
	(her)kennen van eigen emoties en gevoelens	□
	gevoelens onder woorden brengen	□
	beheersen van eigen emoties	■
	inschatten van eigen gevoelens, gedachten en motieven	□
	bewust omgaan met eigen gevoelens, wensen, en opvattingen en deze voor anderen begrijpelijk kunnen uiten	■
	omgaan met kritiek en weigeren	□
Toelichting		
-		
Leren omgaan met gevoelens, wensen en opvattingen van anderen	kennis hebben van de ander	□
	(her)kennen en kunnen interpreteren van emoties en gevoelens van anderen	■
	inschatten van andermans gevoelens, gedachten, motieven	■
	ontdekken dat er verschillen in opvattingen bestaan	□
	kennen van sterke en zwakke punten van een ander	□
	ervaren dat door tegenstrijdige belangen conflicten kunnen ontstaan die je samen kunt oplossen	■
	openstaan voor gevoelens, wensen en opvattingen van anderen	■

	rekening houden met gevoelens en wensen van anderen	■
<p>Toelichting</p> <ul style="list-style-type: none"> Het item 'ontdekken dat er verschillen in opvattingen bestaan' is gedeeltelijk gescoord omdat het niet expliciet in het systeem benoemd wordt. Er wordt echter wel gekeken naar 'toont wederkerigheid' en 'kan conflicten oplossen'. Beiden kunnen impliceren dat een leerling rekening houdt met gevoelens en wensen van anderen. 		
Zelfstandigheid		
Ontwikkelen van zelfstandigheid	jezelf handhaven binnen de eigen groep	■
	vertrouwen hebben in eigen kunnen	■
	je mening kunnen geven	□
	iemand anders om hulp vragen	■
	zelfstandig taken uitvoeren	■
	stilstaan bij wat je al kunt	□
	jezelf kunnen redden	■
	zelfstandig opruimen	□
	kunnen uitstellen van behoeften	■
<p>Toelichting</p> <ul style="list-style-type: none"> 'Zelfstandig opruimen' is gedeeltelijk gescoord omdat het niet expliciet in het volgsysteem voorkomt. Er wordt wel gesproken over 'zelfstandig zijn' en 'zelfredzaam zijn'. Dat kan betekenen dat een kind ook zelfstandig kan opruimen. 		

Omgaan met de ander		
Ontwikkelen van sociale vaardigheden en omgaan met relaties	contact zoeken met anderen	☒
	vertrouwen hebben in een ander	☐
	luisteren	☒
	complimenten geven en krijgen	☐
	spelen (met anderen)	☒
	bemerken of en wanneer een ander hulp nodig heeft	☐
	hulp bieden aan anderen	☐
	leren van afspraken en regels	☒
	verkennen en omgaan met afspraken en regels	☒
	aanpassen aan nieuwe situaties	☒
	bewondering tonen voor elkaars vaardigheden en mogelijkheden	☐
	inzien dat thuis, op school en op straat verschillende regels nodig zijn	☐
<p>Toelichting</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Het item 'luisteren' is gedeeltelijk gescoord omdat in het systeem niet expliciet wordt gesproken over luisteren naar elkaar. Er wordt wel gesproken over kunnen samenwerken, samen spelen en conflicten kunnen oplossen. Het is waarschijnlijk dat een kind dan ook naar een ander kan luisteren.</i> • <i>'Leren van afspraken en regels' is gedeeltelijk gescoord omdat het leren ervan niet expliciet ter sprake komt in het systeem. Het gaat wel over 'is moreel' en heeft eerbiedskrachten, toont respect. Dat zou kunnen impliceren dat het kind in staat is om regels te leren.</i> 		

Werkhouding en concentratie		
Ontwikkelen van een werkhouding en concentratievermogen	gericht vragen kunnen stellen	■
	plezier hebben in de taak	■
	in staat zijn om iets af te maken	■
	doorzetten wanneer iets niet direct lukt	■
	zelfstandig opdrachten kunnen uitvoeren	■
Toelichting		
-		

Samenwerken		
Leren samenwerken met anderen	luisteren naar elkaar	☒
	focus hebben op een gezamenlijk doel	☐
	rekening houden met elkaar	☒
	communiceren, overleggen, feedback geven en ontvangen	☒
	van elkaar leren	☐
	gemotiveerd zijn om samen te werken	■
	bewust zijn dat jezelf en anderen, samen verantwoordelijk zijn (in het proces)	☐
	ervaren dat mensen in een groep van elkaar afhankelijk zijn en elkaar nodig hebben	☐
	je houden aan afspraken	■
	leren organiseren	☐

Toelichting

- *De items 'luisteren naar elkaar', 'rekening houden met elkaar' en 'communiceren, overleggen, feedback geven en ontvangen', zijn gedeeltelijk gescoord omdat er in het systeem niet expliciet naar gekeken wordt. Er wordt wel gekeken naar 'kan probleemloos samenwerken', 'kan probleemloos samen spelen' en 'kan conflicten oplossen'. Het is waarschijnlijk dat een kind dan ook naar een ander kan luisteren, rekening houdt met een ander en in staat is om te communiceren, overleggen, feedback te geven en te ontvangen.*

Bewegingsonderwijs

(INHOUDSKAART JULI 2018)

Balanceren		
Balanceren	<ul style="list-style-type: none"> • gaan over een recht balanceervlak • gaan over een schuin balanceervlak • gaan over een balanceervlak met hindernissen 	■
Rijden	<ul style="list-style-type: none"> • fietsen op tweewielers (met zijsteunen) • steppen • skateboarden: zittend 	□
Glijden	<ul style="list-style-type: none"> • glijden op een glijbaan 	□
Acrobatiek	<ul style="list-style-type: none"> • zitten op een zich voortbewegende onderpersoon • staan op een onderpersoon 	□
<p>Toelichting</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>'Rijden' is gedeeltelijk gescoord omdat in de kijkwijzer dyslexie het item is geformuleerd als: 'heeft moeite met het automatiseren van motorische vaardigheden (kruipen, zwemmen, fietsen, steppen). Dit geeft niet specifiek aan om welke vaardigheid het gaat.</i> 		

Zwaaien		
Schommelen	<ul style="list-style-type: none"> • schommelen op schommel of touw met korte slinger 	□
Hangend zwaaien	<ul style="list-style-type: none"> • touwzwaaien met kleine zwaai • ringzwaaien met kleine zwaai 	□
<p>Toelichting</p> <p>-</p>		

Springen		
Vrij springen	<ul style="list-style-type: none"> • diepspringen vanuit stand • springen in een verende ondergrond 	□
Steunspringen	<ul style="list-style-type: none"> • steunspringen zonder aanloop of met korte aanloop 	□
Loopspringen	<ul style="list-style-type: none"> • springen in loop met meerdere sprongen 	□
Touwtje springen	<ul style="list-style-type: none"> • springen over een naar je toe komend touw 	■

Ver- en hoogspringen	<ul style="list-style-type: none"> • hoogspringen uit stand • verspringen met verhoogde aanloop 	☒
Toelichting <ul style="list-style-type: none"> • <i>De items die gedeeltelijk zijn gescoord komen in het systeem voor als 'kan lopen, hollen en springen. Dit wordt echter niet nader gespecificeerd.</i> 		

Klimmen		
Klauteren	<ul style="list-style-type: none"> • klauteren over klautervlakken met eenvoudige overstapmogelijkheden 	☒
(Touw-)klimmen	<ul style="list-style-type: none"> • naar beneden verplaatsen aan een touw met knopen 	☐
Toelichting <ul style="list-style-type: none"> • <i>'Klauteren' is gedeeltelijk gescoord omdat in het systeem gesproken wordt over 'is bang voor klimrek/klimboom' en 'doet niet graag mee aan spelen op klimrek/klimboom'. Er is aandacht voor, maar het wordt niet nader gespecificeerd.</i> 		

Over de kop gaan		
Duikelen	<ul style="list-style-type: none"> • voorover duikelen 	☐
Rollen	<ul style="list-style-type: none"> • naar beneden rollen op schuin vlak 	☐
Toelichting -		

Mikken		
Wegspelen	<ul style="list-style-type: none"> • hard, enigszins gericht werpen • hard, enigszins gericht rollen 	☒
Mikken	<ul style="list-style-type: none"> • werpen tegen/door een verticaal doel • werpen in horizontaal gesteld doel • rollen tegen een mikdoel 	☒
Toelichting <ul style="list-style-type: none"> • <i>Deze items zijn gedeeltelijk gescoord omdat het in het systeem gaat om 'kan balgooien', maar dit verder niet wordt gespecificeerd.</i> 		

Jongleren		
Werpen en vangen	<ul style="list-style-type: none"> • individueel werpen en vangen via de muur met grote bal (kaatsenballen) • samen een speelvoorwerp rollend overspelen 	☒
Soleren	<ul style="list-style-type: none"> • hooghouden van een speelvoorwerp (bijv. ballon) • stuiteren met een bal • rollen van een speelvoorwerp (bijv. hoepel of autoband) 	☐
Retourneren	<ul style="list-style-type: none"> • overtikken van een speelvoorwerp tussen twee spelers 	☐
<p>Toelichting</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Het item 'Werpen en vangen' is gedeeltelijk gescoord omdat in het systeem gesproken wordt over 'kan bal gooien', 'kan geen grote bal vangen', 'valt om wanneer het tegen een bal schopt'.</i> 		

Doelspelen		
Keeperspelen	<ul style="list-style-type: none"> • rollen of gooien met de bal op een doel en verdedigen van de eigen doelen bij eenvoudig chaosdoelenspel 	☒
Lummelspelen	<ul style="list-style-type: none"> • rollen van de bal naar een medespeler en onderscheppen van de bal bij een rollend lummelspel 	☒
<p>Toelichting</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Het item 'Keeperspelen' is gedeeltelijk gescoord omdat er in het systeem gesproken wordt over 'niet graag meedoen aan spelen met bal' en maar dit niet nader wordt gespecificeerd.</i> • <i>Het item 'Lummelspelen' is gedeeltelijk gescoord omdat er in het systeem gesproken wordt over 'niet graag meedoen aan spelen met bal' en 'valt om wanneer het tegen een bal schopt'.</i> • <i>Er is aandacht voor balspel, maar het wordt niet nader gespecificeerd.</i> 		

Tikspelen		
Tikspelen	<ul style="list-style-type: none"> weglooptikspelen naar vrij gebied overlooptikspelen met beperkt tikgebied 	☐
Toelichting <ul style="list-style-type: none"> <i>Dit item is gedeeltelijk gescoord omdat in de Kijkwijzer opvallende motoriek gesproken wordt over 'kan tijdens het hardlopen niet van richting veranderen'. Dit wordt echter niet nader gespecificeerd.</i> 		

Stoeispelen		
Stoeispelen	<ul style="list-style-type: none"> uit balans brengen van een tegenspeler en balansverstoring voorkomen bij stoeispelen waarin een voorwerp wordt afgepakt 	☐
Toelichting -		

Bewegen op muziek		
Bewegen n.a.v. het tempo van de muziek	<ul style="list-style-type: none"> bewegen zoals stappen, huppelen, klappen, actuele muziek en kinderdansmuziek 	☐
Bewegen n.a.v. de frasering in de muziek	<ul style="list-style-type: none"> inzetten en stoppen van bewegen op gezongen lied veranderen van beweging per muzikale zin van een kort lied 	☐
Een dans uitvoeren op muziek	<ul style="list-style-type: none"> uitvoeren van zangspel of (volks-) dans in een stilstaande of stappende kring 	☐
Toelichting <ul style="list-style-type: none"> <i>De items zijn gedeeltelijk gescoord omdat in de Kijkwijzer motoriek wel gesproken wordt over 'heeft moeite met bewegingen nabootsen', maar dit wordt niet verbonden aan specifieke elementen van bewegen op muziek.</i> 		